HNB
EUROSUSTAV

Savjetovanje s javnošću

Nacrt Odluke o donošenju Metodologije izračuna Nacionalne referentne stope (NRS)

Studeni 2026.

Na temelju članka 43. stavka 10. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 75/2008., 54/2013. i 47/2020.) i članka 14. stavka 1. točke 10. Statuta Hrvatske narodne banke, Z. br. 460-2670-090/12-22/BV od 7.12.2022. i njegove izmjene i dopune Z. br. 474-2761-090/12-23/BV od 20.12.2023., a u vezi s člankom 313. stavkom 4. Zakona o kreditnim institucijama ("Narodne novine", br. 22/2026.), guverner Hrvatske narodne banke donosi

ODLUKU

o donošenju Metodologije izračuna Nacionalne referentne stope (NRS)

Članak 1.

(1) Ovom Odlukom donosi se Metodologija izračuna Nacionalne referentne stope (NRS).

(2) Metodologija iz stavka 1. ovog članka nalazi se u Prilogu ove Odluke i čini njezin sastavni dio.

Članak 2.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaju važiti Metodologije izračuna Nacionalne referentne stope (NRS), O. broj: 288-091/08-22/BV od 16.8.2022., O.broj: 58-091/02-23/BV od 21.2.2023., O.broj: 248-091/06-24/BV od 26.6.2024. te O.broj: 450-091/12-25/BV od 19. prosinca 2025.

Članak 3.

Ova odluka objavljuje se na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke i stupa na snagu 1. siječnja 2027.

GUVERNER
HRVATSKE NARODNE BANKE
dr. sc. Ante Žigman

PRILOG

METODOLOGIJA IZRAČUNA NACIONALNE REFERENTNE STOPE (NRS)

1. Uvod

Nacionalna referentna stopa (NRS) prosječnog troška financiranja hrvatskoga bankovnog sektora implicitna je kamatna stopa koju na temelju članka 313. stavka 3. Zakona o kreditnim institucijama ("Narodne novine", br. 22/2026.) izračunava na temelju podataka kojima raspolaže i na svojim internetskim stranicama objavljuje Hrvatska narodna banka (HNB)[1] te koja služi kao indeks za određivanje promjenjivog dijela promjenjive kamatne stope.

NRS je stopa prosječnih troškova izvora sredstava hrvatskoga bankovnog sektora (banaka, štednih banaka i podružnica stranih banaka[2]; u nastavku teksta: banke), s obzirom na određeno proteklo referentno razdoblje (3, 6 ili 12 mjeseci), vrstu izvora (depoziti fizičkih osoba, depoziti pravnih osoba iz nefinancijskog sektora, svi ostali izvori sredstava banaka). Sve stope u sklopu NRS-a odnose se na valutu euro.

Prema obuhvatu sredstava razlikuju se sljedeće tri vrste NRS-a:

1. **NRS1 –** NRS za sredstva fizičkih osoba
2. **NRS2 –** NRS za sredstva fizičkih osoba i pravnih osoba iz nefinancijskog sektora
3. **NRS3 –** NRS za sva sredstva primljena od svih fizičkih i pravnih osoba, uključujući i one iz financijskog sektora.

Svaki od ova tri NRS-a izračunava se za referentno razdoblje od 3, 6 i 12 mjeseci. Naziv svakog NRS-a sadržava u sebi jasnu naznaku obuhvata sredstava (obuhvat **1**, **2** ili **3**), naznaku duljine referentnog razdoblja na koje se odnose izvorni podaci na osnovi kojih se NRS izračunava (**3M**, **6M** ili **12M**) i oznaku valute sredstava (**EUR**), ukupno devet indeksa.[3]

Primjerice, šestomjesečni NRS, izračunat na osnovi podataka o depozitima svih fizičkih i pravnih osoba u eurima, označuje se kao "**6M NRS3 EUR**".

---

[1] HNB izračunava i objavljuje NRS počevši s izvještajnim datumom 31. ožujka 2020., a zaključno s izvještajnim datumom 31. prosinca 2019. NRS je izračunavala i objavljivala Hrvatska udruga banaka (HUB), na osnovi statističkih podataka koje je objavljivao HNB na internetskoj stranici HNB-a u datoteci "Tablica SP5: Troškovi financiranja banaka".

[2] Podaci podružnica stranih banaka postupno su uključeni u izračun NRS-a tijekom 2021. i 2022. godine na sljedeći način: 1) objavljeni 3M NRS uključuje podatke podružnica stranih banaka počevši s izračunom za treće tromjesečje 2021. godine; 2) objavljeni 6M NRS uključuje podatke podružnica stranih banaka počevši s izračunom za četvrto tromjesečje 2021. godine; 3) objavljeni 12M NRS uključuje podatke podružnica stranih banaka počevši s izračunom za drugo tromjesečje 2022.

[3] U prošlosti je HNB izračunavao 24 indeksa, koji su se odnosili na valute HRK (9 indeksa), EUR (9 indeksa), USD (3 indeksa) i CHF (3 indeksa). Posljednji izračun indeksa za valutu HRK obavljen je s podacima za izvještajni datum 30. rujna 2022., za valutu CHF s podacima za izvještajni datum 30. lipnja 2022., a za valutu USD s podacima za izvještajni datum 31. prosinca 2026.

2. Troškovi izvora financiranja banaka

Kriteriji značajnosti indeksa. U sklopu NRS-a HNB objavljuje samo indekse koji ispunjavaju oba sljedeća kriterija:

- obujam glavnih izvora sredstava nominiranih u toj valuti ili nominiranih u eurima s valutnom klauzulom u toj valuti za određeni obuhvat veći je od 5% ukupnih glavnih izvora sredstava za taj obuhvat
- relevantni indeks u svojim ugovorima upotrebljava barem jedna banka.

Pokazatelji za izračun NRS-a. Za potrebe izračuna NRS-a HNB svako tromjesečje izračunava pokazatelje kamatnih troškova hrvatskoga bankovnog sektora za glavne izvore sredstava u tijeku prethodnog tromjesečja (u nastavku teksta: tromjesečje izračuna) kao i pokazatelje stanja tih izvora sredstava na kraju svakog mjeseca tromjesečja izračuna na koje se navedeni kamatni troškovi odnose. Podaci o stanjima na kraju mjeseca iskazani su prema bruto načelu, a odnose se na glavnicu (kamate isključene).

Glavni izvori sredstava. Glavni izvori sredstava obuhvaćaju financijske obveze raspoređene u portfelj koji se vrednuje po amortiziranom trošku, ne uključujući sljedeće izvore sredstava: elektronički novac, obveze s osnove financijskog najma, obveze s osnove naknada, obveze s osnove objavljene dividende, obveze prema zaposlenicima i ostalu (nerazvrstanu) pasivu. Ne uključuju ni izvore sredstava koji nisu nominirani u eurima.[4] Opseg financijskih instrumenata ovisi o obuhvatu pojedinog NRS-a. Obuhvat sredstava u Obuhvatu 1 (Fizičke osobe) i Obuhvatu 2 (Fizičke osobe i nefinancijski sektori) ograničen je na transakcijske račune i depozite, i to samo na one koji nemaju značajku podređenog ili hibridnog instrumenta u pasivi banaka i nisu maržni depoziti. Obuhvat 1 uključuje samo izvore sredstava fizičkih osoba, domaćih i stranih. Obuhvat 2 uključuje izvore sredstava i fizičkih i pravnih osoba, domaćih i stranih, osim pravnih osoba iz financijskih sektora. Obuhvat 3 (Sve fizičke i pravne osobe) uključuje sve fizičke i pravne osobe (uključujući i one iz financijskih sektora), domaće i strane, te sve glavne izvore sredstava (transakcijske račune, sve depozite, uključujući maržne, hibridne i podređene instrumente, te primljene kredite i izdane dužničke vrijednosnice). Perpetualni dužnički instrumenti ne ulaze u obuhvat instrumenata za izračun NRS-a.

Podjela pokazatelja. Pokazatelji se izračunavaju za tri obuhvata (Fizičke osobe, Fizičke osobe i nefinancijski sektori, Sve pravne i fizičke osobe) i valutu euro.

Izvor podataka. Pokazatelji se izračunavaju na osnovi podataka iz nekonsolidiranih privremenih izvješća (NP) za banke, odnosno mjesečnih i tromjesečnih podataka koje banke dostavljaju HNB-u u sklopu izvješća "AA – Bilanca i izvanbilančne stavke" i "RA – Račun dobiti i gubitka" na temelju Odluke o statističkom i supervizijskom izvješćivanju.

Obuhvaćena populacija. Za potrebe izračuna NRS-a populaciju čine banke, štedne banke i podružnice stranih banaka. Podružnice stranih banaka uključuju podružnice kreditnih institucija iz drugih država članica koje na području Republike Hrvatske pružaju usluge i podružnice kreditnih institucija iz trećih država koje su od HNB-a dobile odobrenje za osnivanje podružnice kreditne institucije iz treće zemlje. Stambene štedionice ne uključuju se u izračun NRS-a. U izračun mjesečnih agregata glavnih izvora sredstava i tromjesečnih agregata kamatnih troškova za glavne izvore sredstava ulaze samo podaci onih banaka koje su poslovale u cijelom tromjesečju izračuna (od prvog do posljednjeg dana tog tromjesečja),

[4] Iznimku čine valute kuna, švicarski franak i američki dolar u razdobljima navedenima u bilješci 3.

tj. u izračun ne ulaze podaci onih banaka koje su prestale ili počele poslovati tijekom tromjesečja izračuna (zbog stečaja, likvidacije, spajanja, pripajanja i sl.).

Obuhvaćeni podaci. Izračun se obavlja na osnovi podataka koji su dostupni u trenutku izračuna i istodobno zadovoljavaju sve logičke kontrole propisane za ulazne podatke u poglavlju 4.1. ove Metodologije. Ako banka nije dostavila podatke za to tromjesečje ili u trenutku izračuna podaci ne zadovoljavaju neku od logičkih kontrola iz poglavlja 4.1. ove Metodologije, a banka nije dostavila obrazloženje, podaci se zamjenjuju odgovarajućim podacima iz tromjesečja koje prethodi tromjesečju izračuna. U svim ostalim slučajevima donosi se stručna prosudba o tome trebaju li se pri izračunu ipak upotrijebiti takvi podaci ili ih je primjerenije zamijeniti odgovarajućim podacima iz prethodnog tromjesečja.

Tehnički zapis izračuna pokazatelja naveden je u nastavku:

	Obuhvat 1	**Obuhvat 2**	**Obuhvat 3**
	Fizičke osobe	**Fizičke osobe i nefinancijski sektori**	**Sve fizičke i pravne osobe**
Institucije	Banke, štedne banke i podružnice stranih banaka		
Oznaka retka	AA (za izvore sredstava) i RA (za troškove)		
Oznaka izvješća	NP		
Izvještajni datum	izvješća AA: posljednji dan svakog od tri mjeseca u tromjesečju izračuna izvješće RA: posljednji dan tromjesečja izračuna		
Portfelj	ATR		
Vrsta iznosa	izvješće AA: 1 + 2 – 7 + 8 + 12 izvješće RA: 53 + 63		
Instrumenti	P0201, P0202, P0203, P0204, P0205, P0206		P0201, P0202, P0203, P0204, P0205, P0206, P0207, P0208, P0209, P0211, P0212, P0213, P0501, P0502, P0505, P0506
Značajka kapitala	–, N, D		sve osim E
Država	Sve države		
Sektor	14	11, 13, 14, 15	11, 12, 13, 14, 15
Valute	**euro**: valuta EUR bez valutne klauzule		

gdje su:

Oznaka izvješća:
NP – označuje da je riječ o nekonsolidiranom privremenom (nerevidiranom) izvješću

Vrsta iznosa:
"**1**" – nedospjela obveza; "**2**" – dospjela obveza; "**7**" – diskont; "**8**" – premija; "**12**" – ugrađeni derivat – fer vrijednost; "**53**" – kumulativni kamatni trošak po kamatonosnom instrumentu koji se odnosi na poslovne aktivnosti; "**63**" – kumulativni kamatni trošak po kamatonosnom instrumentu koji se odnosi na aktivnosti ulaganja

Portfelj:

ATR – portfelj financijskih instrumenata koji se mjere po amortiziranom trošku (MSFI 9, točke 4.1.2. i 4.2.1.)

Instrumenti:
P0201 – Transakcijski računi; **P0202** – Štedni depoziti; **P0203** – Oročeni depoziti; **P0204** – Depoziti u otkaznom roku; **P0205** – Ograničeni depoziti; **P0206** – Blokirani depoziti; **P0207** – Krediti s osnove prekoračenja po transakcijskim računima; **P0208** – Primljeni prekonoćni krediti; **P0209** – Krediti na osnovi repo poslova; **P0211** – Primljeni sindicirani krediti; **P0212** – Ostali primljeni krediti; **P0213** – Maržni depoziti; **P0501** – Obveznice; **P0502** – Komercijalni zapisi; **P0505** – Certifikati o depozitu; **P0506** – Neprenosivi instrumenti (dužnički vrijednosni papiri)

Instrumenti koji ne nose kamate ili nisu relevantni, nisu obuhvaćeni izračunom:
Obveze s osnove naknada (P0602), Obveze s osnove objavljene dividende (P1002), Dospjele obveze s osnove izvedenih financijskih instrumenata (P9998), Ostala pasiva (P9999), Financijski najam (P0210), Operativni najam (P9980) i Elektronički novac (P0301, P0302)

Značajka kapitala:
"**–**" – neprimjenjivo
"**N**" – instrument nema značajke kapitala
"**D**" – ako izvještajna institucija u pasivi posjeduje instrument koji ima značajke kapitala u skladu s opisom modaliteta "A", a koji nije bio naveden u Odluci o jamstvenom kapitalu kreditnih institucija ili nije priznat u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013
"**E**" – samo za instrumente na strani pasive koji nemaju dospijeće, perpetualne obveznice i/ili slične instrumente, a koji imaju karakteristike dodatnoga osnovnoga kapitala u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013

Sektor:
"**11**" – nefinancijska društva; "**12**" – financijske institucije; "**13**" – država; "**14**" – kućanstva; "**15**" – neprofitne institucije koje služe kućanstvima

Detaljniji opisi atributa navedenih u gornjoj tablici nalaze se u HNB-ovoj Odluci o statističkom i supervizijskom izvješćivanju.

3. Izračun pokazatelja

U izračun pokazatelja ulaze podaci samo onih banaka koje su poslovale u cijelom tromjesečju izračuna.

3.1. Kamatni troškovi

Iznos kamatnih troškova za glavne izvore sredstava u tromjesečju izračuna izračunava se na sljedeći način:

Iznosi se uzimaju iz izvješća "RA". Podaci su raspoloživi na tromjesečnoj osnovi. Najprije se određuju kumulativni kamatni troškovi i od njihova se iznosa za razdoblje koje završava krajem tromjesečja izračuna oduzima njihova vrijednost iz razdoblja koje završava krajem prethodnog tromjesečja te se tako izračunava "tromjesečni kamatni trošak" u tromjesečju izračuna za svaku banku posebno, u skladu s pravilima iz prethodnog poglavlja ove Metodologije. Iznimno, ako je tromjesečje izračuna prvo tromjesečje u kalendarskoj godini, tada su kumulativni kamatni trošak i "tromjesečni kamatni trošak"

isti iznos. Na kraju se zbrajanjem tih "tromjesečnih kamatnih troškova" računa njihov agregat za sve banke u tromjesečju izračuna.

Izračun daje tromjesečne vrijednosti agregata "tromjesečni kamatni trošak" za tromjesečje izračuna.

3.2. Glavni izvori

Iznosi glavnih izvora sredstava u tromjesečju izračuna izračunavaju se na sljedeći način:

Iznosi se uzimaju iz izvješća "AA". Podaci su raspoloživi na mjesečnoj osnovi. Za svaku banku najprije se računa "iznos stanja" zasebno za svaki mjesec u tromjesečju izračuna. Nakon toga izračunava se mjesečni agregat takvih "iznosa stanja" također zasebno za svaki mjesec u tromjesečju izračuna.

Izračun daje mjesečne vrijednosti agregata "iznosi stanja" za svaki od tri mjeseca u tromjesečju izračuna.

4. Kontrola podataka

4.1. Kontrole prije izračuna NRS-a

HNB provodi sljedeće kontrole ulaznih podataka. Prva razina formalnih i logičkih kontrola ulaznih podataka sastavni je dio Odluke o statističkom i supervizijskom izvješćivanju. Ove kontrole provode se odmah po primitku datoteka izvještajnih institucija na ulazu.

Druga razina kontrole podataka jest provjera jesu li sve banke dostavile izvješća "AA" i "RA" u tromjesečju izračuna, u skladu s načinom i rokovima propisanima Odlukom o statističkom i supervizijskom izvješćivanju. Iznimno, ni ova ni ostale kontrole ne odnose se na one banke koje nisu poslovale u cijelom tom tromjesečju (zbog toga što su tijekom tromjesečja počele ili prestale poslovati) s obzirom na to da one ne ulaze u obuhvaćenu populaciju za izračun NRS-a u predmetnom tromjesečju izračuna.

Treća razina kontrole podataka jesu dodatne kontrole ulaznih podataka, koje uključuju provjeru vremenske konzistentnosti kamatnih troškova pojedine banke, a provode se u sklopu supervizorske provjere valjanosti podataka. Provjerava se jesu li kamatni troškovi u računu dobiti i gubitka manji u tromjesečju izračuna nego što su prijavljeni u prethodnom tromjesečju, s iznimkom prvog tromjesečja u godini za koje ova provjera nema smisla. Kontrola se provodi na razini kombinacije sljedećih obilježja: vrsta komitenta, značajke kapitala, instrument, valuta i portfelj.

Četvrtu razinu kontrole čine kontrole koje se provode pojedinačno za svaku banku na razini kombinacije valuta i obuhvata iz poglavlja 2. ove Metodologije:

4.1.1. Provjerava se da su za pojedinu banku podaci o tromjesečnim kamatnim troškovima u smislenom odnosu s podacima o povezanim izvorima sredstava. Konkretno, ako su u tromjesečju izračuna prijavljeni izvori sredstava u nekoj kombinaciji obuhvata i valute, tada se za tu kombinaciju očekuju i tromjesečni troškovi; i obratno. Kontrola se provodi tako da se za pojedinu banku izračunaju tromjesečni kamatni troškovi i prosjek stanja izvora sredstava za sve mjesece u tromjesečju izračuna. Ako podaci ne zadovoljavaju opisanu kontrolu, HNB će od banke tražiti jasno objašnjenje odstupanja i (nakon odgovarajuće provjere) potvrdu da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni. U objašnjenju opravdanog odstupanja potrebno je usredotočiti se na najveće odnosno najvažnije promjene koje su dovele do neusklađenosti i detaljno ih opisati.

4.1.2. Provjerava se sudjeluje li neka banka po nekoj kombinaciji valuta i obuhvata s više od 25% agregatnih tromjesečnih kamatnih troškova obuhvaćene populacije ili s više od 25%

agregatnih prosječnih stanja izvora sredstava obuhvaćene populacije. Ako banka premašuje prag od 25% u tromjesečju izračuna, HNB će od nje tražiti potvrdu da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni.

4.1.3. Provjerava se je li omjer bankinih tromjesečnih troškova i prosjeka stanja odgovarajućih izvora sredstava na razini kombinacije valuta i obuhvata u tromjesečju izračuna puno niži ili puno viši od odgovarajućeg omjera na razini sustava (omjera agregatnih troškova i prosjeka agregatnog stanja izvora sredstava za istu kombinaciju valute i obuhvata u istom tromjesečju), i to na sljedeći način:

1) za svaku valutu i obuhvat zasebno izračunava se standardna devijacija navedenih omjera u populaciji banaka, pri čemu se najviša i najniža vrijednost tog omjera u populaciji banaka isključuju iz izračuna standardne devijacije
2) na razini valute i obuhvata banka nije zadovoljila kontrolu ako ima omjer koji je više od jedne i pol standardne devijacije niži (donja granica) ili viši (gornja granica) od odgovarajućeg omjera na razini sustava
3) za slučaj identificiran u podtočki 2. HNB očekuje da banka navede mogući razlog odstupanja i da (nakon odgovarajuće provjere) potvrdi da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni; u ovom je slučaju prihvatljivo pružiti moguće razloge odstupanja jer je riječ o usporedbi prakse banke s referentnim vrijednostima u sustavu
4) neovisno o definiranom rasponu toleriranih vrijednosti, HNB može isključiti i dodatne visoke ili niske vrijednosti iz izračuna standardne devijacije, ako prosudi da bitno utječu na raspon toleriranih vrijednosti, a sve s ciljem da se zahvate i dodatne vrijednosti koje treba podvrgnuti provjeri.

4.1.4. Provjerava se je li omjer bankinih tromjesečnih troškova i prosjeka stanja odgovarajućih izvora sredstava na razini kombinacije valuta i obuhvata u tromjesečju izračuna više nego 5% veći ili više nego 5% manji u odnosu na taj omjer za prosjek obuhvaćene populacije izračunat bez podataka za tu banku. Ako banka ima omjer koji premašuje prag od +5% ili –5%, HNB očekuje da banka navede mogući razlog odstupanja i da (nakon odgovarajuće provjere) potvrdi da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni. U ovom je slučaju prihvatljivo pružiti moguće razloge odstupanja jer je riječ o usporedbi prakse banke s referentnim vrijednostima u sustavu.

4.1.5. Provjerava se vremenska konzistentnost mjesečnih podataka o izvorima sredstava. Na razini banke, mjeseca, obuhvata i valute sredstava utvrđuje se stopa promjene u odnosu na prethodni mjesec za sva tri mjeseca u tromjesečju izračuna te se provjerava je li ta stopa promjene u nekom od tih mjeseci veća od gornje granice ili manja od donje granice. Za valutu euro gornja granica je +5%, a donja granica –5%. Ako banka ima stopu promjene koja premašuje definirane pragove, HNB će od nje tražiti jasno objašnjenje odstupanja i (nakon odgovarajuće provjere) potvrdu da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni. U objašnjenju opravdanog odstupanja potrebno je usredotočiti se na najveće odnosno najvažnije promjene koje su dovele do neusklađenosti i detaljno ih opisati.

4.1.6. Provjerava se vremenska konzistentnost podataka o kamatnim troškovima, i to na sljedeći način:

1) na razini banke izračunavaju se tromjesečni kamatni troškovi po obuhvatima i valutama za tromjesečje izračuna te se utvrđuje stopa promjene u odnosu na prethodno tromjesečje
2) za svaku valutu i obuhvat izračunava se i stopa promjene na razini sustava (stopa promjene agregatnih troškova) te standardna devijacija navedene stope promjene u populaciji banaka, pri čemu se najviša i najniža vrijednost te stope u populaciji banaka isključuju iz izračuna standardne devijacije
3) na razini valute i obuhvata banka nije zadovoljila kontrolu ako je ispunjen bilo koji od sljedeća dva uvjeta:

- banka ima stopu promjene koja je više od jedne i pol standardne devijacije niža ili viša od odgovarajuće stope na razini sustava
- banka ima stopu promjene jednaku ili veću od 15%

4) za sve slučajeve identificirane u podtočki 3. HNB očekuje da banka navede mogući razlog odstupanja i da (nakon odgovarajuće provjere) potvrdi da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni; u ovom je slučaju prihvatljivo pružiti moguće razloge odstupanja jer je riječ o usporedbi prakse banke s referentnim vrijednostima u sustavu
5) neovisno o definiranom rasponu toleriranih vrijednosti, HNB može isključiti i dodatne visoke ili niske vrijednosti iz izračuna standardne devijacije, ako prosudi da bitno utječu na raspon toleriranih vrijednosti, a sve s ciljem da se zahvate i dodatne vrijednosti koje treba podvrgnuti provjeri.

4.1.7. Provjerava se smislenost odnosa podataka o izvorima i troškovima na razini protustranke, i to na sljedeći način:

1) za svaku se banku stavljaju u odnos podaci o tromjesečnim kamatnim troškovima i prosječnim tromjesečnim izvorima sredstava, u kombinaciji obuhvata NRS3, instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke, za referentno tromjesečje
2) protustranke se pritom promatraju na razini matičnog broja i naziva pravne osobe odnosno na razini sektora 14 ("Kućanstva") za fizičke osobe
3) iz kontrole su isključeni depoziti na transakcijskim računima i ograničeni depoziti (instrumenti "P0201" i "P0205")
4) na razini instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke banka nije zadovoljila kontrolu ako je ispunjen bilo koji od sljedeća tri uvjeta:
   - banka u nekoj kombinaciji instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke ima prosječne tromjesečne izvore sredstava jednake ili veće od 1.000.000,00 eura, ali su joj tromjesečni troškovi jednaki nuli
   - banka u nekoj kombinaciji instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke ima tromjesečne troškove jednake ili veće od 100.000,00 eura, ali su joj prosječni tromjesečni izvori sredstava jednaki nuli
   - banka u nekoj kombinaciji instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke ima tromjesečne troškove u iznosu jednakom ili manjem od –100.000,00 eura
5) za sve slučajeve identificirane u podtočki 4. HNB očekuje da banka navede razlog odstupanja i da (nakon odgovarajuće provjere) potvrdi da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni.

Ako odgovarajućom provjerom banka utvrdi da ne može potvrditi ispravnost podataka, nego je prethodno dostavljene podatke potrebno ispraviti, očekuje se da banka dostavi ispravak i odgovarajuće obrazloženje.

Iznimno, ako u tromjesečju izračuna za banku utvrdi neusklađenost s nekom od kontrola od 4.1.2. do 4.1.6. za neku kombinaciju obuhvata i valute, HNB neće od nje tražiti potvrdu točnosti podataka odnosno očitovanje o neusklađenosti ako su ispunjena sva tri sljedeća uvjeta:

1. banka u agregatnom prosječnom stanju izvora sredstava obuhvaćene populacije, za tu kombinaciju obuhvata i valute, u tromjesečju izračuna sudjeluje s manje od 1%
2. banka u agregatnim tromjesečnim kamatnim troškovima obuhvaćene populacije, za tu kombinaciju obuhvata i valute, u tromjesečju izračuna sudjeluje s manje od 1% i
3. banka nema utjecaj na promjenu nijedne vrijednosti NRS-a (dakle, ako je za promatrano referentno razdoblje NRS koji se izračunava uključujući podatke banke jednak NRS-u koji se izračunava ne uključujući podatke banke, promatrano na dva decimalna mjesta).

Čak i ako u nekom slučaju nisu ispunjeni gornji relativni kriteriji, HNB može odustati od provjere neke neusklađenosti ako je riječ o malom nominalnom iznosu.

Opisani postupak kontrola koje HNB provodi prije objave NRS-a osigurava kvalitetu ulaznih podataka i pravodobnu objavu NRS-a. No, budući da se određeni broj grešaka u podacima može, od strane banaka ili od strane HNB-a, uočiti nakon roka za dostavu tromjesečnih izvještaja na temelju kojih se izračunava NRS, HNB će ispravke tromjesečnih izvještaja koji se odnose na referentno razdoblje izračuna NRS-a razmatrati za uključivanje u izračun NRS-a, na isti način kao i izvorne podatke, tj. u skladu s odredbama iz poglavlja 4. ove Metodologije, sve do zaključenja roka za posljednju kontrolu podataka prije izračuna NRS-a.

4.2. Naknadne kontrole točnosti ulaznih podataka

Petu razinu kontrole čine kontrole koje se provode pojedinačno za svaku banku na razini kombinacije valuta i obuhvata iz poglavlja 2. ove Metodologije, ali koje ne utječu na izračun NRS-a:

4.2.1. Nakon objave NRS-a za drugo tromjesečje tekuće i četvrto tromjesečje prethodne godine provjerava se da su za pojedinu banku podaci o tromjesečnim kamatnim troškovima u smislenom odnosu s podacima o povezanim izvorima sredstava[5], i to na sljedeći način:

1) za svaku se banku stavljaju u odnos podaci o tromjesečnim kamatnim troškovima i prosječnim tromjesečnim izvorima sredstava u kombinaciji obuhvata, instrumenta, sektora, značajke kapitala i valute za referentno tromjesečje
2) na razini detalja iz podtočke 1. banka nije zadovoljila kontrolu ako je ispunjen bilo koji od sljedeća tri uvjeta:
   - banka u nekoj kombinaciji obuhvata, instrumenta, sektora i valute ima prosječne tromjesečne izvore sredstava veće od nule, ali su joj tromjesečni troškovi jednaki nuli
   - banka u nekoj kombinaciji obuhvata, instrumenta, sektora i valute ima tromjesečne troškove veće od nule, ali su joj prosječni tromjesečni izvori sredstava jednaki nuli
   - banka u nekoj kombinaciji obuhvata, instrumenta, sektora i valute ima negativne tromjesečne troškove
3) za sve slučajeve identificirane u podtočki 2. HNB će od banke tražiti jasno objašnjenje odstupanja i (nakon odgovarajuće provjere) potvrdu da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni
4) HNB neće tražiti objašnjenje odstupanja od banke ako su njezini prosječni tromjesečni izvori sredstava odnosno tromjesečni kamatni troškovi u kombinacijama identificiranima u skladu s podtočkom 2. manji od jednog eura.

4.2.2. Provjerava se dosljednost izvješćivanja o kamatnim troškovima i o glavnim izvorima financiranja za kraj godine, i to na sljedeći način:

1) nakon isteka zakonskog roka za dostavu revidiranih izvješća, na razini kombinacije valuta i obuhvata uspoređuju se kumulativni kamatni troškovi (dakle, za cijelu godinu) i iznos izvora sredstava sa stanjem na dan 31. prosinca, na način da se revidirani podaci uspoređuju s privremenim podacima
2) ako se usporedbom podataka utvrdi da revidirani podaci odstupaju od privremenih podataka za više od 1%, HNB će od banke tražiti jasno objašnjenje odstupanja i (nakon odgovarajuće provjere) potvrdu da su podaci relevantni za tu kombinaciju

[5] Za razliku od kontrole 4.1.1., ova kontrola dodatno obuhvaća instrumente, značajke kapitala i sektore protustranaka.

ispravni; u objašnjenju opravdanog odstupanja potrebno je usredotočiti se na najveće odnosno najvažnije promjene koje su dovele do neusklađenosti te ih detaljno opisati.

4.2.3. Nakon objave NRS-a za prvo i treće tromjesečje tekuće godine provjerava se smislenost odnosa podataka o izvorima i troškovima na razini protustranke, i to na sljedeći način:

1) za svaku se banku stavljaju u odnos podaci o tromjesečnim kamatnim troškovima i prosječnim tromjesečnim izvorima sredstava, u kombinaciji obuhvata NRS3, instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke, za referentno tromjesečje
2) protustranke se pritom promatraju na razini matičnog broja i naziva pravne osobe odnosno na razini sektora 14 ("Kućanstva") za fizičke osobe
3) iz kontrole su isključeni depoziti na transakcijskim računima i ograničeni depoziti (instrumenti "P0201" i "P0205")
4) iz kontrole su isključene sve neusklađenosti koje su prethodno prepoznate u sklopu kontrole 4.1.7.
5) na razini instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke banka nije zadovoljila kontrolu ako je ispunjen bilo koji od sljedeća tri uvjeta:
   - banka u nekoj kombinaciji instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke ima prosječne tromjesečne izvore sredstava jednake ili veće od 100.000,00 eura, ali su joj tromjesečni troškovi jednaki nuli
   - banka u nekoj kombinaciji instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke ima tromjesečne troškove jednake ili veće od 10.000,00 eura, ali su joj prosječni tromjesečni izvori sredstava jednaki nuli
   - banka u nekoj kombinaciji instrumenta, značajke kapitala, valute i protustranke ima tromjesečne troškove u iznosu jednakom ili manjem od –10.000,00 eura
6) za sve slučajeve identificirane u podtočki 4. HNB očekuje da banka navede razlog odstupanja i da (nakon odgovarajuće provjere) potvrdi da su podaci relevantni za tu kombinaciju ispravni.

4.3. Osobe koje dostavljaju očitovanja

HNB će prihvaćati očitovanja na kontrole dostavljene u skladu s poglavljima 4.1. i 4.2. ove Metodologije samo od osoba koje je imenovao nadležni član uprave banke ili osoba ovlaštena za zastupanje inozemnog osnivača u poslovanju podružnice.

5. Izračun NRS-a

NRS, za pojedinu valutu, određeni obuhvat izvora sredstava i referentno razdoblje na koje se podaci odnose, računa se na sljedeći način:

- izračuna se ukupni kamatni trošak bankovnog sektora u cijelom razdoblju s obzirom na tu valutu i obuhvat izvora sredstava
- izračuna se prosječno stanje glavnih izvora sredstava u cijelom razdoblju s obzirom na tu valutu i obuhvat izvora sredstava
- izračuna se omjer prethodno izračunatoga ukupnoga kamatnog troška i prosječnog stanja izvora sredstava te se taj omjer podijeli s ukupnim brojem dana u cijelom razdoblju i pomnoži s 365 (ili 366 ako referentno razdoblje obuhvaća veljaču prijestupne godine), kako bi se dobio NRS izražen na godišnjoj razini.

NRS se računa prema sljedećoj generičkoj formuli:

$$NRS\ (N,O,V) = \frac{Ukupni\ troškovi\ (N,O,V)}{Prosjek\ sredstava\ (N,O,V)} \times \frac{365\ ili\ 366}{Broj\ dana\ (N)}$$

gdje su:

N – broj mjeseci za koje se NRS računa (3, 6 ili 12)
O – obuhvat izvora sredstava i troškova (1, 2 ili 3)
V – valuta izvora sredstava i troškova (EUR)
Prosjek stanja izvora sredstava – obična aritmetička sredina odgovarajućih podataka (posljednjih N mjeseci)
Ukupni troškovi – obični zbroj odgovarajućih podataka (posljednjih N/3 tromjesečja)
Broj dana (N) – stvarni broj dana u posljednjih N mjeseci.

Izračun NRS-a obavlja se primjenom konvencije stvarnog broja dana, a u svakom koraku izračuna sve brojke iskazuju se na dvije decimale (eure i cente).

Primjer:

Za 6M NRS2 EUR u sklopu objave podataka o troškovima financiranja banaka za prvo tromjesečje 2022. godine izračun bi izgledao ovako:

NRS (6, 2, EUR) =

[(troškovi prvog tromjesečja 2022. + troškovi posljednjeg tromjesečja 2021. za eurske izvore sredstava fizičkih osoba i pravnih osoba iz nefinancijskog sektora)
/
(zbroj stanja izvora sredstava na kraju svakog od prva tri mjeseca 2022. i posljednja tri mjeseca 2021. godine za izvore sredstava fizičkih osoba i pravnih osoba iz nefinancijskog sektora) / 6]
/ [(broj dana od uključujući 1. listopada 2021. do uključujući 31. ožujka 2022.) × 365]

pri čemu se za informaciju korisnicima objavljuje i "tromjesečje izračuna" koje za ovaj NRS odgovara prvom tromjesečju 2022. (označeno s 2022./I) kao i "referentno razdoblje" koje za ovaj NRS odgovara razdoblju 1. listopada 2021. – 31. ožujka 2022.

6. Objava

U datoteci "Nacionalna referentna stopa (NRS)" HNB na svojim internetskim stranicama objavljuje agregirane pokazatelje troškova financiranja (list "TROŠKOVI") i izvora na koje se ti troškovi odnose (list "IZVORI") te izračunati NRS za promatrano tromjesečje izračuna (listovi "3M NRS", "6M NRS" i "12M NRS"). Objava se odvija tromjesečno u skladu s Kalendarom objava, koji se nalazi na internetskoj stranici HNB-a.

Objava novih vrijednosti pokazatelja obavlja se u skladu s ovom Metodologijom, a već objavljene vrijednosti pokazatelja koje se više ne ažuriraju (pokazatelji za valute HRK, CHF i USD), izračunate u skladu s prije važećim verzijama Metodologije, ostaju u prikazu, tj. prikazuju se samo za ona tromjesečja izračuna za koja su njihove vrijednosti bile prethodno izračunate.[6] Pritom su podaci o troškovima i

[6] U skladu sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj HNB je 29. 11. 2022. objavio i privremeni NRS (članak 60. stavak 1.), izračunat na osnovi svih izvora sredstava i troškova u valutama kuni (bez valutne klauzule) i euru (uključujući i kunu s valutnom klauzulom u

izvorima koji su prethodno bili objavljeni u kunama pretvoreni u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije.

Datoteka se objavljuje na poveznici www.hnb.hr/nrs u sklopu HNB-ovih internetskih stranica.

U navedenoj datoteci objavljuju se tromjesečni troškovi, mjesečni izvori i izračunati NRS za referentna razdoblja počevši od 1. tromjesečja 2020. Posebno se objavljuju i obrazloženja eventualnih intervencija HNB-a u ulazne podatke neke od banaka korištene za izračun nekog od objavljenih agregiranih pokazatelja troškova ili izvora, u skladu s ovom Metodologijom, bez navođenja naziva konkretnih banaka.

HNB izračunava NRS na temelju podataka kojima raspolaže u trenutku izračuna. HNB poduzima sve mjere u svojoj nadležnosti, opisane u poglavljima 4., 7. i 8. ove Metodologije, kako bi osigurao da podaci kojima HNB raspolaže u trenutku izračuna indeksa NRS budu točni i potpuni. Jednom objavljeni podaci konačni su.

Zbog male zastupljenosti u financijskim instrumentima i zbog nereprezentativnosti podataka na osnovi kojih se izračunava, HNB prestaje izračunavati NRS za valutu američki dolar. Posljednje tromjesečje izračuna za koje se objavljuje NRS za tu valutu jest četvrto tromjesečje 2026.

7. Sustav unutarnjih kontrola

HNB od banaka očekuje da uspostave odgovarajući sustav unutarnjih kontrola kojim se osigurava kvaliteta podataka na kojima se temelji njegov izračun i sprječava sukob interesa.

Prvo, HNB očekuje da banka uspostavi interne procedure i sustave kontrola kojima se jamče cjelovitost, točnost i pouzdanost ulaznih podataka koje dostavlja HNB-u. To uključuje provjeru prije njihove dostave HNB-u, ali i preispitivanje podataka nakon njihove dostave HNB-u.

Drugo, HNB očekuje da banka uspostavi interni sustav povezan s ovlaštenjima za dostavu izvještaja HNB-u. To uključuje procedure za određivanje zaposlenika koji su ovlašteni uime banke dostavljati podatke HNB-u (uključujući i, prema potrebi, način na koji nadređena osoba daje odobrenje za tu dostavu), sustav informiranja zaposlenika o relevantnim internim procedurama i sustav praćenja poštuju li te osobe interne procedure.

Treće, HNB očekuje da banka donese mjere za upravljanje sukobima interesa. To uključuje, po potrebi, prepoznavanje potencijalnog sukoba interesa (primjerice, manipuliranje podacima s ciljem manipuliranja NRS-om) i definiranje mjera kojima se to sprječava.

Četvrto, HNB očekuje da banka uspostavi odgovarajuće sustave internog obavještavanja. To uključuje uspostavu internih postupaka za izvješćivanje o zlouporabama ili pokušajima zlouporabe ulaznih podataka, uspostavu internih postupaka za izvješćivanje o operativnim problemima i vođenje evidencije o komunikaciji povezanoj s dostavom ulaznih podataka HNB-u, uključujući sve informacije koje su upotrijebljene za unos podataka te informacije o bilo kakvom postojećem ili mogućem sukobu interesa.

---

euru), za sve obuhvate i sve ročnosti i za sva referentna razdoblja, tj. tromjesečja izračuna za koja je HNB u prošlosti već izračunao i objavio NRS.

Ako banka ne ispuni opisana očekivanja glede uspostave odgovarajućeg sustava unutarnjih kontrola na kojima se temelji izračun NRS-a i sprječava sukob interesa povezan s izračunom NRS-a, HNB može poduzeti odgovarajuće aktivnosti u skladu sa svojim ovlastima.

8. Interne procedure kojima HNB osigurava zakonsku usklađenost izračuna NRS-a

Interne procedure kojima HNB osigurava zakonsku usklađenost izračuna NRS-a mogu se podijeliti u tri kategorije.

Prvo, HNB provodi kontrole ulaznih podataka za izračun NRS-a opisane u poglavlju 4. ove Metodologije. Ako neki podaci ne zadovolje navedene kontrole i banka ne dostavi ispravak tih podataka, tada posebno tijelo unutar HNB-a procjenjuje na koji način treba tretirati takve podatke pri izračunu NRS-a. To se tijelo oslanja na očitovanje banaka čiji podaci nisu zadovoljili kontrole te na analizu i prosudbu stručnih službi HNB-a zaduženih za analizu izvještaja banaka. Na taj način HNB osigurava da u izračun NRS-a uđu svi podaci koji su relevantni za točnu kvantifikaciju prosječnih troškova izvora sredstava hrvatskoga bankovnog sektora te da istodobno u taj izračun ne uđu podaci koji su nepouzdani ili bi mogli iskriviti tu kvantifikaciju.

Drugo, HNB ima ustrojene interne procedure za procjenu i sprječavanje sukoba interesa koji bi se mogao pojaviti kod zaposlenika HNB-a povezanih s izračunom NRS-a, kad bi oni ili njima bliske osobe imali kreditne obveze čija kamatna stopa ovisi o kretanju nekog od indeksa NRS-a. Takav potencijalni sukob interesa predmet je kontinuirane procjene u skladu s Etičkim kodeksom zaposlenika HNB-a.

Treće, postupci kontrole podataka na osnovi kojih se izračunava NRS kao i sam postupak izračuna NRS-a predmet su redovitih revizija Ureda unutarnje revizije HNB-a, kako bi se osigurala njihova usklađenost s najboljim svjetskim praksama.